

“Bizim davranışlarımız, karşı duruşlarımız, alışkanlıklarımız kesinlikle bizim tarihimize alakalıdır”

Siyaset yapımcıların veya kurgulayıcıların tarihten ne kadar ders aldıkları, ne kadar tecrübe edindikleri veya mesaj aldıkları noktasında çok fazla yararlandıklarını, yararlanabildiklerini düşünmüyorum. Tabii bunu onlardan beklemenin de biraz anlamsız olduğunu düşünüyorum. Bizim onlara sunmamız lazım.

Röportaj: Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR:

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Sayın Başkan, öncelikle bize kendinizi tanıtır mısınız?

M. METİN HÜLAGÜ: Adana Ceyhan doğumluyum. İlkokulu Ceyhan’da, ortaokul ve liseyi Adana ve İstanbul’da tamamladım. Marmara Üniversitesinden mezun oldum. Yüksek lisansı Marmara’da, doktorayı İstanbul Üniversitesinde yaptım. İngiltere’de bulundum. Mecburi hizmeti dolayısıyla Erciyes Üniversitesine dönmek zorunda kaldım. Kadrom halen Kayseri Erciyes Üniversitesinde bulunuyor. Sekiz aydır Türk Tarih Kurumu Başkanı olarak görev yapmaktayım.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Göreve başlayalı yaklaşık sekiz ay oldu dediniz, bu süre zarfında Kurumu tanıyabildiniz mi, bütçesi, personeli hakkında genel hatlarıyla bilgi verebilir misiniz?

M. METİN HÜLAGÜ: Türk Tarih Kurumu önemli, tarihî bir Kurum, 1931 yılında temelleri atılmış, 1967’lerde binası yapılmış. Şu an Sıhhiye’deki bu binada hizmet vermekte.. Yurt içi yurt dışı akademisyenlerin gelip araştırma yaptığı iyi bir ihtisas kütüphanesi var.

Personel çok fazla değil, 70 kadar personelimiz var. Özellikle mali anlamda imkânları olan bir Kurum. Çün-

kü Atatürk'ün vasiyeti gereği İş Bankasının gelirlerinin belli bir oranı bize aktarılmakta. Tarihî bir değeri ve bir prestiji var Kurumun. O anlamda baktığımız zaman, belki Türkiye'deki resmî kurumlar arasında seçkinliğinden, mali bir rahatlığından söz edebiliriz. Tabii, buna ilaveten, belki günün getirdiği sıkıntıları var. Günümüz itibarıyla şartların değişmesi, toplumun değişmesi veya kurumsal yapıların birtakım değişikliğe uğraması sonucunda belki kendisini güne adapte etmesi gerekiyor; o anlamda birtakım sıkıntılar var.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Kurumun, Türkiye'de tarih araştırmaları alanındaki yerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

M. METİN HÜLAGÜ: Tabii, iki döneme ayırmak gerekiyor zannediyorum. Birinci dönem, kuruluş döneminden 1980'lere kadar uzanan dönemdir diyebilirim. Kurumun gerçekten tarihî araştırmalarda önde olduğunu görüyoruz, kurultaylar, toplantılar yaptığını, kitaplar neşrettiğini, iyi bir kütüphane oluşturmaya çalıştığını, şeref üyeleri, Bilim Kurulu oluşturduğunu ve ciddi anlamda bir öne çıkış veya bir lokomotif görevi üstlendiğini söyleyebiliriz. Ama 1980'lerden sonra biraz bu aktivitesinin veya bu öne çıkışının yavaşladığından bahsedebiliriz.

Kitap yayını anlamında, tarih kitapları, tarih konuları, tarih araştırmaları, noktasında bir markadır. Çünkü Türk Tarih Kurumu yayınları diye bir imaj oluşturabilmiştir ve Türk tarihi ile alakalı her türlü yayını da çok rahatlıkla basıp okuyucuya arz edebilmiştir. Özellikle çıkardığı dergiler ve hassaten Belleten Dergisi noktasında bir markadır, çünkü Belleten uzun süredir çıkan, artık kurumsallaşmış bir dergidir. O anlamda Kurumun yayın faaliyeti sürmektedir.

modern anlamda bir Tarih Kurumu diyorsak her şeyi yeni baştan oluşturmak gerekecek. Önce felsefe, sonra mekân, sonra yapılanmak lazım. Klasik Tarih Kurumu mu, modern Tarih Kurumu mu? Bana göre tabii ki ikincisi olmalı.

Bir de kütüphanede her kurumda bulamayacağınız ama bu Kurumda nüshalarını bulacağınız dergiler –yerli ve uluslararası- gibi kaynakları bulmak anlamında bir markadır. Kurumun birtakım sıkıntılı, eksik, günün gerisinde kalan noktaları olmakla birlikte, diğer kurumlarda olmayan birtakım hususiyetleri de söz konusudur. Özellikle dediğim gibi, yayın konusunda, hem yayınların çeşitli olması hem ucuza satmış olması... Örneğin, Türk Tarih Kurumunda şu an 1.300 çeşit kitap var. Herhalde hiçbir kurumun bu kadar kitap çeşidi yoktur. Yani 1.300 değişik konuda yazılmış ve basılmış kitap var. Tabii bunları basım sayısı itibarıyla çarptığınız zaman milyonları aşan bir rakam ortaya çıkıyor. Türk araştırmacısı veya bir yabancı için Türk Tarih Kurumunun bastığı kitaplar prestij kitaplardır, kaynak olarak hiç tereddüt etmeden kullanabileceğiniz kitaplardır.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Hocam, bu soruyu biraz da Türkiye Bilimler Akademisi öncesi ve sonrası diye sormak istiyorum. Türk Tarih Kurumu bir akademi midir?

M. METİN HÜLAGÜ: Türk Tarih Kurumu bir akademi değil ama olması gerekiyor, yani gün itibarıyla olması gerekiyor. Türk Tarih Kurumu nedir? Aslında resmî anlamda bir akademi değil ama, biraz akademi havası içerisinde hareket etmeye çalışan bir Kurum olmuş diye

görüyorum. Çünkü Türk Tarih Kurumunun kuruluş amacı, Türk tarihini araştırmak. Bunu da bir akademi yapabilir, bir merkez yapabilir, araştırma merkezi yapabilir. O mantaliteyle kurulmuş. Türk tarihini, Türk kültürünü, Türk eğitim tarihini, Türk hukuk tarihini, Türk sanat tarihini, Türk musiki tarihini, Türk ve Türkiye ile ilgili olanı araştırmak. Bunu yurt içinde ve yurt dışında araştırmak anlamında kurulmuş. Dolayısıyla bir akademik havası var aslında, öyle bir ruh hissediyorsunuz. Ama teşkilatlanma yapısı açısından baktığınız zaman tam bir akademik çatı değil. Yani ruh itibarıyla belki böyle bir hedefi var, ama teşkilatlanma yapısıyla da onu çok göremiyorsunuz. Bugüne kadar o şekilde sürmüş, ama bugünden sonra Kurumun kalıcı olabilmesi için, daha gerçekçi çalışmalar yapılabilmesi için bu ruhu teşkilatla bütünleştirmesi lazım diye düşünüyorum.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Kurum Türk Tarih Kongresi'ni başarılı bir şekilde düzenliyor. Bu Kongre'nin Türk tarihi açısından yeri ve önemi nedir?

M. METİN HÜLAGÜ: Kurumun geleneksel toplantılarından etkinliklerinden bir tanesi Türk Tarih Kongresidir. Kurumun kuruluşundan itibaren dört yılda bir yapılan, bir faaliyet. Bugüne kadar gelmiş, 2014 yılında da yenisini yapacağız. Dolayısıyla bu gelenek devam edecek inşallah. Dört yılda bir yapıldığı için çok kapsamlı yapılıyor. Yani spesifik bir konuda değil, sadece belli bir alanda değil, Türk tarihinin her alanıyla ilgili yapılmaya çalışılıyor. Ona yeni bir formatla yaklaşmak istiyoruz doğrusu. Yani içeriğini biraz daha zenginleştirerek, biraz daha farklı açılardan bakarak gerçekleştirmek. Spesifik bazı toplantılar, bazı sempozyumlar veya paneller yapmak istiyoruz.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Kurumun genel olarak yayın faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz veya yayın faaliyetlerini artırmayı veya başka yayınlar konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

M. METİN HÜLAGÜ: Kurumun yayın faaliyetleri şu an için kitap ve dergiye bağlı. Dediğim gibi, yazarlardan, araştırmacılardan, akademisyenlerden gelen kitaplar incelendikten sonra burada Türkçe ve başka dillerde neşrediliyor. Belleten çıkarılıyor. Ama bunu yeterli görmüyorum. Kurumun güne, topluma hitap etmesi gerektiğini düşünüyorum. O anlamda da tabii ki kitap yayını, neşri sürecektir. Köşe taşı olan kaynaklar vardır, kitaplar

vardır klasik, 4, 5, 6, 10 ciltten meydana gelen kaynaklar vardır, onlar tabii ki devam edecektir. Onun dışında araştırma çalışmaları, onlar da neşredilecektir ama ben bunu yeni bir formatta yapmak istiyorum. Yani mutlaka kalması gerekenlerin olduğu gibi kalmasından yanayım. Bugünkü okuyucuya hitap etmek üzere ben kitapların formatını, ebatlarını değiştirmek istiyorum. Yani piyasa fiyatı, formatında, ebadında ve tasarımında kitaplar basalım diyorum. Yani herhangi bir tarih meraklısı, tarih sever veya bir vatandaşımız kitabı aldığı zaman çantasına koyup taşıyabileceği ağırlıkta, okuyabileceği ebatlarda bir kitap olsun diye düşünüyorum.

Bir de, eğer yapabilirsek bu yayınlara, kitaba, dergiye yeni ilaveler yapmak istiyoruz. Örneğin, bir popüler tarih dergisi çıkarabilir miyiz diye düşünüyoruz. Çünkü biraz da tarihi sevdirmenin meraktan geçtiğini düşünüyorum. Eğer merak uyandırabilerseniz insanlara tarihe yönelecektir, dolayısıyla sevgi, aşinalık, arkasından aşk başlayacaktır diye düşünüyorum. O yüzden bir popüler tarih olabilir. Bir Çocuk ve Tarih diye bir dergi olabilir diye düşünüyoruz. Dolayısıyla bunlara yeni ilaveler yapmak istiyoruz.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Hocam, Kurum özellikle 1980'den itibaren uluslararası gündeme taşınan Ermeni sorunu konusunda pek çok faaliyette bulundu ve bu manada Türkiye'nin akademik sahada kısmen sözcülüğünü yaptı. Kurumun bu faaliyetlerini nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu değerlendirmenizi alırken sizin Erciyes Üniversitesinde yürüttüğünüz, "Bir Arada Yaşama Sanatı Sempozyumu"ndan da bize bahsedermisiniz?

M. METİN HÜLAGÜ: Kurumun temel, kanuni görevlerinden bir tanesi, Türkiye aleyhinde yapılan çalışmalara akademik anlamda cevap vermek. Kurum bunu geçmişte yaptı, yapmaya çalıştı. Ama bence biraz da yıprandı. Çünkü çalışmayı bence tek taraflı götürdü, eksik yaptı. Dolayısıyla da Kurum, Ermeni meselesiyle gündeme geldiği için de bir süre sonra bu bıkkınlık vermeye başladı. Hep Ermeni meselesi deyince Tarih Kurumu, Tarih Kurumu deyince Ermeni meselesi anlaşılır oldu. Tabii ki bu Ermeni meselesine çözüm aramak, cevap vermek Tarih Kurumunun kanuni yükümlülüklerinden biri ama, bence şöyle olmalıydı: Tarih Kurumu sadece Ermeni meselesinde çalışma yapmamalıydı, cevap vermemeliydi. Türkiye'nin diğer meseleleriyle de ilgilenmeliydi. Yani

bir taraftan yayın yaparken, bir taraftan görsellere, filmlere, belgesellere, dizilere imza atarken... Efendim, bir taraftan sempozyumlar, toplantılar icra ederken, bir tarafta kültürel geziler düzenlerken, bir taraftan da Ermeni meselesine cevap vermeliydi. Yani on koldan giderken, on faaliyet yaparken bu faaliyetten biri sadece Ermeni meselesi olmalıydı.

Birlikte Yaşama Sanatı anlamında da, geçmişte biz Erciyes Üniversitesinde uluslararası bir toplantı yaptık. Tabii bizim oradaki maksadımız şuydu: "Ermeni meselesi sadece Tarih Kurumunun çözebileceği bir mesele değil, bütün kurumların meselesidir." anlayışından hareketle o toplantıyı yapmaya çalışmıştık ve beş aşamalı bir sempozyumdu o. Başlangıçta Türk-Ermeni ilişkilerinin ilk dönemleri, ilk tanışma dönemleri, ilk birliktelikleri, barış, huzur, sükûn içerisinde yaşadıkları dönemi ele almak. Arkasından ikincisini yaptık: 19. yüzyılda "Hoşgöründen Yol Ayrımına" diye de kitabı yayınladık. Ermeni milliyetçiliğinin ortaya çıkmaya başlaması, Avrupa devletlerinin bu dağılmada veya bu ihtilaftaki rolü, siyasetlerini incelemeye çalıştık. Arkasından bir üç sempozyum daha yapacaktık, yani beş basamaklı bir sempozyumdu. Neydi üçüncüsü? Ermeni İsyanları. Yani önce bir birlikte yaşama; arkasından yol ayrımına gelme, nasyonalizm, liberalizm, Avrupa devletlerinin kışkırtmaları, ayrımcılık hareketlerinin sonucunda yol ayrımına gelme; yol ayrımına girişten sonra yaşanan isyanlar, arkasından dördüncü basamak olarak Birinci Dünya Savaşı ve nihayet Bugünkü Türk-Ermeni ilişkileri diye beş basamaklı bir şeydi. Ama biz ikisini yapabildik, üçü kaldı, inşallah tamamlarız diye ümit ediyoruz.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Hocam, Kurumun tarihçilerle birlikte yürüttüğü projeler hakkında bilgi verebilir misiniz ve bu hususta yeni projeleriniz var mı?

M. METİN HÜLAGÜ: Kurum geçmişte birtakım akademisyenlere, araştırmacılara projeler vermiş, bir kısmı bitmiş, bir kısmı devam ediyor. Değişik konularda, sürmekte olan projelerimiz var, araştırma projeleri var, yayına hazırlama projeleri var. Biz o projeleri genişletmek istiyoruz. Biraz da köklü projeler yapmak istiyoruz. Yani ferdi de olabilir bu projeler, bir grup tarafından da olabilir. Örneğin Türkpedia, online olarak herkesin yararlanabileceği, herkesin ulaşabileceği, herkesin bilgi edinebileceği projeler var.

Bir başka proje, TÜBİTAK'ın yaptığı gibi sosyal bilimler alanında, proje yarışmaları açmak. Yani Millî Eğitimde, üniversitelerde, hatta sivil toplumda Türk Tarih Kurumu bir proje yarışması açar ve ödüllendirir. Yani tarihi daha iyi nasıl anlarız, daha nasıl severiz, sevdirmeye yolunu buluruz, tarihî problemlere nasıl çözümler getiririz anlamında bir proje yarışması olabilir.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Hocam, tarih alanında çalışma yapanlara Kurum olarak ne tür destekler veriyorsunuz? Bu destekleri yeterli buluyor musunuz?

M. METİN HÜLAGÜ: Yüksek lisans ve doktora öğrencilerine burs veriyoruz. Yüksek lisans yapanlara 750 idi ama bu miktarı artırıyoruz şimdi. Doktora yapanlar 1.500 lira alıyor. 150 kadar yüksek lisans ve doktora öğrencimize burs veriyoruz.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Hocam, ülkemizde tarih araştırmaları genellikle içe dönük tarih çalışmaları olarak görünüyor. Bu çerçevede özellikle Batılı tarihçilerin ülkemiz tarihine gösterdikleri ilgiye benzer bir şekilde Türk tarihçilerinin de farklı ülkelerin, farklı toplumların tarihlerine ilişkin çalışmalar yapması hususundaki görüşleriniz nelerdir?

M. METİN HÜLAGÜ: O biraz sıkıntılı olduğumuz konulardan biri doğrusu. Bir tarihçi olarak ben tarih alanında çalışan arkadaşlara baktığım zaman, belli alanlarda yığılma olduğunu görüyorum. Yani daha çok siyasi tarih çalışıyoruz. Daha çok Türk tarihinin belli noktalarını çalışıyoruz. Ama saha noktasında sıkıntılarımız var, her alanda çalışmıyoruz. Örneğin, Türkiye'de Afrika çalışan insan sayısı yok gibidir. Uzakdoğu çalışan yok gibidir. Yani Hindistan üzerinde çalışan, Malezya üzerinde çalışan kim var? Çin'i araştıran... Bizim Çin'le de ilişkimiz oldu, Japonya üzerine çalışan, Türk-Japon ilişkilerine değinmeye çalışan yok gibidir. Orta Asya, Avrupa'yı da çok çalışmıyoruz doğrusu. Avrupa var ama çok fazla değil. Kültür tarihi çalışan hemen artık kimse kalmadı gibi. Daha çok siyasi yakın tarih çalışıyoruz. Yani belli bir alanda yoğunlaşmış durumdayız. Onun için, biz bu yelpazeyi genişletmek istiyoruz burs verirken de biraz onları dikkate almak istiyoruz.

Tabii ki, Türk tarihini tek başına ele almak, çalışmak sonuç sağlamayabilir her zaman. Siz Türk tarihinin çalıştığınız dönemini incelerken, bir dönemini incelerken o dönemdeki Avrupa'yı, o dönemdeki Rusya'yı, o dönem-

deki Doğu'yu, o dönemdeki Batı'yı bilmiyorsanız, mukayeseler yapamıyorsanız yanlış sonuçlara veya olumsuz sonuçlara ulaşabilirsiniz. O yüzden bütüncül olarak bakmak lazım. Öyle bir sıkıntımız var. Masalar oluşturma gibi bir düşünce var. Yani bir Afrika masası, Asya masası, Balkanlar masası kuralım. Tarih Kurumunda, dolayısıyla buraya araştırmacılar alalım sıfırdan, fakülteyi yeni bitirmiş, yüksek lisansını, doktorasını belli konular üzerinde, belli alanlar, belli ülkeler üzerinde çalışsın. Yani bir Nijer uzmanımız olsun, bir Sudan uzmanımız olsun. Sudan tarihi nedir dediğimiz zaman, Sudan kültürü nedir dediğimiz zaman biz onları ne kadar etkilemişiz, onlar bizi ne kadar etkilemiş, aramızdaki tarihî ilişkiler nedir anlamında bize bilgi verecek uzmanlardan oluşan masalar kurmak istiyorum.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Hocam, Türkiye'de yapılan tarih araştırmalarının politika yapıcılar, politika üreticiler tarafından gerektiği gibi kullanıldığını düşünüyor musunuz? Değilse bu husustaki önerileriniz neler olabilir?

M. METİN HÜLAGÜ: Doğrusu, çok kullanıldığını düşünmüyorum. Çünkü Tarihe çok da vâkıf değiliz. Son zamanlarda tarihe bir yöneliş oldu. Ama siyaset yapıcıların veya kurgulayıcıların tarihten ne kadar ders aldıkları, ne kadar tecrübe edindikleri veya mesaj aldıkları noktasında çok fazla yararlandıklarını, yararlanabildiklerini düşünmüyorum. Tabii bunu onlardan beklemenin de biraz anlamsız olduğunu düşünüyorum. Bizim onlara sunmamız lazım. Ciddi bir yoğunluk içerisinde olan insanların tarihle ilgilenebileceğinin herhalde mümkün olmadığını siz de takdir edersiniz. O anlamda bizim, kurmayı planladığımız söz konusu masalar biraz önem kazanıyor diye farz ediyorum.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Hocam, Türkiye'de idare tarihi sahasındaki çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

M. METİN HÜLAGÜ: Yani o da bizim eksik olduğumuz alanlardan biri Yani çok ihmal ettiğimiz alanlardan biri, el atılması gereken bir saha.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Hocam, "tarihi bilmenin" mülkî idare amirleri için önemi konusunda neler söylemek istersiniz?

M. METİN HÜLAGÜ: Tarih algısında yanlışlık var gibi geliyor. O alanda bir algı anketi de yaptırmak istiyorum.

Aslında tarih deyince sadece savaş değil, siyasi tarih gelmemeli insanın aklına. Bizim musiki tarihimiz, vakıf tarihimiz, siyasi tarihimiz var.

Her yöneticinin Mithat Paşa'nın hayatını okuması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü Mithat Paşa bizim tarihimizde farklı bir portre. Ne anlamda? Çok hayal edebilen, çok fazla hayali olan ve bunları pratiğe dökabilen aynı zamanda validir biliyorsunuz, hem Rumeli'de hem Anadolu'da valilik yapmış... Bağdat Valiliği gibi çok başarılı valilikler icra etmiş biri. Mithat Paşa gittiği beldede, bölgede veya vilayette o vilayeti hemen ayağa kaldıracı çok başarılı valilerden biri. Yöneticilerimizin tarih bilmeden bence gerçek anlamda yönetici olmaları biraz zor gibi gözüküyor. Çünkü yönetici yönettiği toplumun, beldenin, vilayetin, kasabanın kültürünü, geleneklerini, tarihini bilmek zorundadır. Bizim davranışlarımız, karşı duruşlarımız, karşılık verişlerimiz, alışkanlıklarımız kesinlikle bizim tarihimizle alakalıdır. Tarihimizle derken, tarihten bize intikal eden örf, âdet geleneklerle alakalıdır.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Hocam, tarih araştırmalarında mülki idare amirlerine düşen bir görev var mı, varsa nedir?

M. METİN HÜLAGÜ: Aklıma ilk gelen nedir; mesela mülki amirler kendi kurumlarının tarihleriyle ilgili araştırmalar yaptırabilirler, toplantılar düzenleyebilirler, sempozyumlar yaptırabilirler. Dolayısıyla da oradaki tecrübeleri, oradaki birikimleri bu tarafa aktarmaya çalışabilirler. Bu da kurumsallaşmaya, daha isabetli kararlar vermeye yol açıyor. Varsa ilgili kurumun arşivini tespit ettirmek de güzel bir hizmet olur. Çünkü bazen sürprizlerle karşılaşabiliyoruz, ilgili kurumun deposu oluyor, deposunda bir hayli evrak oluyor, kimsenin haberi yok ne olduğunu bilmiyorlar ama saygı da duyuyorlar, dokunmuyorlar, Osmanlıca eser olduğu için de... Mesela, onlar tasnif ettirilebilir, onlar gün yüzüne çıkarılabilir. Kurum kendi arşiviyle, kendi vesikalarıyla, kayıtlarıyla, yaptıklarıyla tanışabilir. Sonra da diyelim sempozyum gibi şeylerle bunlar daha da aleni hale getirilebilir.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Evet, çok güzel üç öneri ortaya çıktı Hocam. Bir tanesini şu anda Bakanlığımız hayata geçirmek üzere. İçişleri Bakanlığı tarihi üzerine bir proje yürütüyor. Ama arşiv ve sempozyum konusunu da bir öneri olarak değerlendirmemiz gerekiyor.

Hocam, genel tarih eğitiminde, görsel medyanın yeri ve önemini nasıl değerlendiriyorsunuz? Özellikle ülkemizde son yıllarda bu anlamda tarihe karşı artan ilgiyi nasıl buluyorsunuz?

M. METİN HÜLAGÜ: Tabii, toplum değişiyor, canlı bir organizma. İnsanlar bazen kitaba temayül edebiliyor, bazen görsele yönelebiliyor, şu an görsel rağbette, reytingi yüksek. Özellikle film, dizi öne çıkmış durumda. Belki belgesel de var ama, belgesel biraz geri kaldı, daha ziyade drama türü veya sinema türü şeyler ön planda. Toplum şu an için ondan hoşlanıyor, onu arzu ediyor, dolayısıyla ona yönelmek gerekiyor diye düşünüyorum. Yani toplum neyi istiyorsa, nasıl istiyorsa o tür vasıtaları kullanarak topluma bilgi sunmanın isabetli olacağını düşünüyorum. Tabii, görselin önem kazanması tarihin de biraz önce çıkmasına sebebiyet verdi. Çünkü görsel bir tarih insanları daha cezbeder hale geldi, insanlar daha duyarlı olmaya başladılar. O yüzden biz Türk Tarih Kurumu olarak biraz görsele girmek istiyoruz. Mesela, bir dizi film yaptırmak istiyoruz, sinema filmi yaptırmak istiyoruz.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Hocam tarihî roman ve tarih dergiciliği konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

M. METİN HÜLAGÜ: Tarihî roman olması gerekiyor. Mesela bizim yayınlarımız arasında öyle bir şey yok, hep akademik çalışmalarla yetinmişiz. Ama ben doğrusu, eğer talep gelirse, müracaat olursa tarihî romanlar da yayınlamak istiyorum. Yani Türk Tarih Kurumu sadece sevdirmek için, sadece akademik yayınları neşretmekle, kitapları neşretmekle kalmamalı, romanı da yayınlamalı.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Başkanım, ülkemizde ilk ve ortaöğretimde yürütülen tarih eğitimi konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

M. METİN HÜLAGÜ: O anlamda şöyle bir düşünce-miz var bizim: İlgili arkadaşlardan bir komisyon oluşturup bu anlamda müfredatı inceletip... Yani bu müfredat, kitaplarda çocuklara okutulan bu parçalar ne kadar gerçekçi, ne kadar öğretici, ne kadar yeterli diye bir rapor çıkarmak istiyoruz. Tabii bu raporu ilgili makamlara sunarız tamamladığımız takdirde. Arkasından da, bir de tarihçilerin kaleminden çıkmış, akademisyenlerin kaleminden çıkmış tarih ders kitapları yazdırmak istiyoruz. Tabii bu zorunlu bir şey değil, yani alternatif

olarak duracak. Çünkü Millî Eğitime baktığımız zaman, orada hocaların kitapları seçtiğini görüyoruz. Tarih kitapları var 10 tane değişik isimler tarafından yazılmış, gruplar tarafından yazılmış 10 çeşit kitap var. İşte, “Şu kitabı okutacağız” diyorlar karar veriyorlar ve bizim de bir alternatifimiz olsun. Biz de deriz ki: “Bak, böyle bir tarih kitabı olabilir, bu da Türk Tarih Kurumunun akademisyenlere hazırlatmış olduğu bir ders kitabıdır. Bir de komşu ülkelerde Türk tarihine bakış nedir, nasıl okutuluyor; bir rapor hazırlatıp onu da ilgili makamlara sunmak istiyoruz.

Ö. TORAMAN - A. TÜRKDAMAR: Hocam, görüşmenin genelinde çok bahsettiniz ama, belki unutulmuş kısımları olabilir. Geleceğe ilişkin ifade etmek istediğiniz hedefleriniz, projeleriniz var mı?

M. METİN HÜLAGÜ: Kurumun yeniden yapılandırılması gerektiğini düşünüyorum. Hem felsefi anlamda hem de fiziki anlamda yeniden yapılandırılması gerekiyor. Yani ruhen ve bedenen yeniden oluşması gerekiyor. İçinde bulunduğumuz mekân bize yetmiyor, fiziki olarak yetersiz. Faaliyet alanlarına baktığımız zaman sınırlıyız. Dolayısıyla bunun yeni bir teşkilat yasasıyla, yeni bir teşkilatla, yapılanması gerektiğini düşünüyorum. Bu anlamda Türkiye’deki tarih bölüm başkanlarıyla bir istişare toplantı yaptık. Türk Tarih Kurumu ne yapmalı? Nerede olmalı? Şikâyetleriniz, tavsiyeleriniz, önerileriniz gibi bir istişare toplantı.

Soru aslında şu: Türk Tarih Kurumu 1930-1940’lı yıllarda olan Tarih Kurumu olarak mı kalmalı. Yoksa Türk Tarih Kurumu günümüzün Tarih Kurumu olup toplumun önünde lokomotif görevini yapan, toplumu yönlendiren, toplumu şekillendiren, yeni bir tarih nosyonu oluşturan bir kurum mu olmalı? Birine karar vermek zorundayız. Klasik Tarih Kurumu mu, modern bir Tarih Kurumu mu? Klasik diyorsanız hiçbir şeye gerek yok, devam ediyor zaten, bir sıkıntımız yok. Bankada paramız var, Kurumumuz var, çayımız var, misafirlerimiz geliyor sağ olsunlar. Ama yok, modern anlamda bir Tarih Kurumu diyorsak her şeyi yeni baştan oluşturmak gerekecek. ... Önce felsefe, sonra mekân, sonra yapılanmak lazım. Klasik Tarih Kurumu mu, modern Tarih Kurumu mu? Bana göre tabii ki ikincisi olmalı.